

vencill] **aixins junts** (Llobera 63); *con ja està ben lligada aixins* (Llobera 63); *ho retorci-ven aixins* (Llobera 63); *que quedés aixins a sota* (Llobera 63); *trossos de xerracs vells o coses aixins* (Llobera 63); *nant fent aixins* (Llobera 63); *tot al mateix pesto aixins* (Llobera 63); *posaven una estoneta aixins a vora el foc* (Llobera 64); *ho feien servir aixins* (Llobera 64); **Aixins d'això ha vingut els mataderos** (Moià 68); *que no era aixins com ara* (Aguiló 92); *una pedra, amb un estellicó aixins sobre* (St. Pere de R. 116); *gafaves allò, i feies aixins* (Maó 142).

AIXIS *adv.* Així: *i la dona amb les fandilletes aixís* (Llívia 7); *donaven la mà aixís* (Llívia 7); *un cap amb unes banyasses aixís* (Maçanet de C. 16); *la funció s'acaba aixís* (Maçanet de C. 16); *els.e van a enterrar aixís fora* (Maçanet de C. 16); **aixís ho feien / les nines de Capcir** (Maçanet de C. 17); *Els pastors que han de dormir aixís a la muntanya* (Maçanet de C. 18); *tenen unes ales i les comes aixís* (Alp 24); *queda un dallò aixís* (Planoles 28); *amb les barres aixís* (Planoles 28); *quatre llatets o cinc, i clares, l'una aixís* (Planoles 28); *és una cosa de fusta [...] que va ... ve aixís* (Planoles 28); **aixís acabat de fer** (Oix 31); *aquella llenya, l'anaven posant aixís* (Oix 32); *Primer hi posaven allà boixos o aixís* (Oix 32); *naven allà, a herbejar, aixís amb uns aixadells* (Oix 33); *posàvem totes les que hi havia les garbes aixís* (Oix 33); *i es posa aixís, rampa amunt* (Roses 39); *coses aixís* (Gósol 41); *se'm va presentar davant meu estès aixís* (St. Privat d'en Bas 46); *portant-la [l'àngia] aixís* (St. Privat d'en Bas 46); *i anar aixís pel bosc* (Sta. M. de Corcó 52); *els pastors semblava que ens posàvem aixís* (Sta. M. de Corcó 52); *una galleda d'aiga, amb ... amb terrat o aixís* (Begur 56); **aixís tindrem xalivera** (Begur 59); **Aixís com ara la roba con és neta fa bravada** (Vacarisses 79); *un que diu que para primer, eee aixís a la paret, xis* (Sentmenat 82); *naven fent la volta aixís* (Sentmenat 83); [els arguenells] *si no s'aplegaven es quedaven aixís* (Sentmenat 85); *aquell roure [...] ben ajuntat aixís amb argila* (St. Andreu de Ll. 86); *naves a can Fiter o aixís* (St. Andreu de Ll. 90); *agafes l'agüia i fas aixís* (St. Andreu de Ll. 90); *fas aixís i ja treus la nara* (St. Andreu de Ll. 90); **aixís com ara et portaran [...] la verdura** (Aguiló 91); **Aixís com ara la canalla els hi dius** (Aguiló 92); *quan ja té tres pams el cep o aixís* (St. Jaume dels Domenys 111); *n'hi ha unes [de vespes] que viuen aixís per fora* (St. Pere de R. 115).

aixís i aixàs* *loc. adj.* D'aquesta manera: *vas allà per una criatura aixís i aixàs* (Cervelló 101).

AIXÒ *pron. com això** *loc. adv.* Així: *i après el vi se formava com això* (Estagell 2).

per això *loc. conj.* Tanmateix: *un home que se descalçava ..., los peus propres, per això, i que quitxava los rims* (Estagell 2).

AJUNT** *conj. ajunt que** *loc.* Al mateix temps que: **ajunt que** *el matador que va radere l'aguanta a les potes* (Moià 68).

ALBANT *v. ALBAR.*

ALBAR* *v.* Clarejar, néixer el dia. Gerundi: *quan era albart dia* (l'Alguer 151).

ALBOROTAT -ADA *adj.* Esvalotat: *mos vien dit que hi via matances, jo ja anava alborotat* (Eivissa 150).

ALBRE *m.* Arbre: *se'n van amb un albre* (Maçanet de C. 15).

ALÉ *v. HALE.*

ALHORA *adv.* Aleshores, llavors: *i alhora [...]* *que perseguiva totes les minyones belles* (l'Alguer 151); *visteven alhora de com les espanyoles* (l'Alguer 151); *I alhora aqueixa minyona* (l'Alguer 151); *I alhora, assai si vol que hi digui: «Cent escuts»* (l'Alguer 151); *I alhora, ja que torna a venir, dic* (l'Alguer 151); **Alhora** *conta que aqueixa minyona* (l'Alguer 151);

Alhora a l'Alguer s'usaven les roconeres (l'Alguer 151); *I alhora hi ha dit a la muller* (l'Alguer 151); *i ell alhora*: —«*Ja ses prompta* (l'Alguer 151); **Alhora hi ha dit** (l'Alguer 151); **alhora usaven los antics** (l'Alguer 151); —*usaven les mudandes llongas alhora*— (l'Alguer 151); *I alhora hi ha dit* (l'Alguer 151); *I alhora hi ha dit: «Ecco* (l'Alguer 151).

ALIMENTIS* *adj.* Alimentós: *aquell pa [...] era bo i alimentís* (Tordera 77).

ALLAVÒ *adv.* Aleshores, llavors: *com els.e tenen ben composts [els trossos de llenya], allavò la tapen de terra [la sitja]* (Montuiri 126).

ALLAVONES* *adv.* Aleshores, llavors: **allavones**, *allavones, allavones hi paraven una ratera* (Bassegoda 30); **Allavones es deia un parenostre** (St. Andreu de Ll. 86); **Allavones pujava un carnisser de Santa Coloma** (Aguiló 92).

ALLAVONS *adv.* Aleshores, llavors: **allavons el buc xamana** (Maçanet de C. 15); **allavons [...]** *en a la cria tabé hi surt una mare* (Maçanet de C. 15); *I allavons, quan el Carnaval s'acaba* (Maçanet de C. 16); **Allavons tothom s'atipen** (Maçanet de C. 16); *I allavons fan el diumenge de Carnaval* (Maçanet de C. 16); **Allavons que tots el turen** (Maçanet de C. 16); **allavons hei ha un que li diuen el Frare** (Maçanet de C. 16); *I allavons heu sembraven* (Maçanet de C. 19); **allavons hi porten els fems** (Maçanet de C. 19); **allavons amb un rampí els.e treuen** (Maçanet de C. 20); **allavons el que no mataven a tiros** (Bassegoda 30); **allavons hi ficaven [...]** *aquella fura* (Bassegoda 30); **allavons li paraven un boquer [al conill]** (Bassegoda 30); **allavons [...]** *les portàvem [a] unes places* (Oix 32); *Venia allavons ja una estació* (Oix 33); **allavons, con ... viem girat la batuda** (Oix 33); *el vent allavons s'emportava la pellofa* (Oix 33); **allavons, és clar, tenia de morir** (Oix 34); **allavons la terra, amb unes paneres expresses** (Oix 36); **allavons calà-li foc al centro** (Oix 36); **allavons ve trebiar en el calent, allavons vinga rascaltejar** (Oix 36); *perquè allavons seria tot un braser* (Oix 36); **allavons, se'l posaven [el formatge] aquí a la falda** (Llobera 64); **allavons agafaven i els posaven a damunt** (Llobera 64); *allavonses, allavons feien un llit de boixos* (Moià 68); **allavons, xiquet!, per poguer menjar una galeta** (Aguiló 92); **allavons ee castanyes, si es comprava un quilo o dos de castanyes** (Aguiló 92); *quan tot [el raïm] era allà al cup, allavons es deixava fermentar* (St. Jaume dels Domenys 111); **allavons ho premsava** (St. Jaume dels Domenys 111).

ALLAVONSES *adv.* Aleshores, llavors: **allavonses allò l'agafaven** (Moià 68); **allavonses, allavonses feien un llit de boixos** (Moià 68); **allavonses ja es posen d'acord** (Moià 70); **allavonses treien là roba** (Sentmenat 83).

ALLAVONT *adv.* Aleshores, llavors: **allavont gafàvem forques** (Oix 33).

ALLAVONTES *adv.* Aleshores, llavors: **allavontes, i aquí calia esperar la fermentació** (Estagell 2); **allavontes se sabia** (Estagell 2).

ALLAVÒRENS *adv.* Aleshores, llavors: *ens.e llevàvem allavòrens [...]* *a la una de la nit* (Oix 33); **allavòrens [...]** *se'n cuidaven elles d'amaní-les* (Aguiló 91); **allavòrens eren casi igol que les del vi** (Sta. Coloma de Q. 98); *quan era ja fet el vi [...]* **allavòrens [...]** *s'ha de trasbalsar* (St. Jaume Sesoliveres 100).

ALLAVORES *adv.* Aleshores, llavors: **allavores totes [les nenes] anaven al darrere** (Llívia 10); *La cavorca, allavores (Planoles 28); *i no sortia ni cau ni fura ni conill, allavones, allavores, allavores hi paraven una ratera* (Bassegoda 30); **allavores gafen aquell bot** (Roses 39); *i allavores en feien botifarres* (Sta. Eulàlia de R. 60); *i allavores l'a... agafàvem* (Sta. Eulàlia de R. 61); *i allavores en trèiem* (Sta. Eulàlia de R. 61); *Quan aquella peça penjava, allavores ja hi vien tirat [...]* *aiga calenta* (Calaf 72); *i allavores estaven [...]* *una hora**